

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Öğretmenlerimiz İSMAİL NEJAT BEY (1893-1929)

Konya Lisesi müdürlerinden İsmail Nejat Bey, 1309/1893'te Selanik'te doğdu. Babasının adı Mürselzade Osman Hilmi Efendi'dir.

İlk ve orta tahsilini Selanik Feyziye

Ahmet ÇELİK

İdadisi'nde tamamladıktan sonra tahsilini ilerletmek için Paris'e giderek Siyasal Bilgiler Okulu'nda son sınıfa kadar okudu. Ancak Birinci Dünya Savaşı sebebiyle eğitimine ara vermek zorunda kaldı.

Resmi Görevleri

İstanbul' dönen Nejat Bey, 1914-1920 yılına kadar Reşit Paşa Numune Mektebi Türkçe öğretmenliği, 1919'da İaşe Nezareti Müfettişliği ile Milli İktisat Bankası şefliğinde çalıştı.

1920'de tekrar öğretmenliğe dönerek 1922 yılına kadar Bakırköy ve Terakki Mektebi'nde coğrafya ve edebiyat muallimliği yaptı.

1922-1924'te Edirne Erkek Lisesi coğrafya ve Fransızca muallimliği yaptı. 1 Eylül 1926'de Konya Lisesi tarih, coğrafya muallimliğine tayin edildi. Ardından Konya Lisesi müdürü oldu. ⁽¹⁾

Eserleri

Nejat Bey, alanında gerçekten donanımlı bir eğitimciydi. Çeşitli dergilerde yayınlanmış makaleleri ile henüz yayınlanmamış birçok şiir ve makaleleri, ayrıca birkaç roman ve tiyatrosu mevcuttur.

Vefatı

Nejat Bey İstanbul'da geçirdiği bir kulak ameliyatı sonunda geldiği Konya'da vefat etti. ⁽²⁾ Babalık gazetesi "Nejat Rahmet-i Hakk'a Kavuştu" başlığı ile onun vefatı hakkında şunları kaydetmektedir:

"Epeyden beri rahatsız bulunan şehrimiz Erkek Lisesi

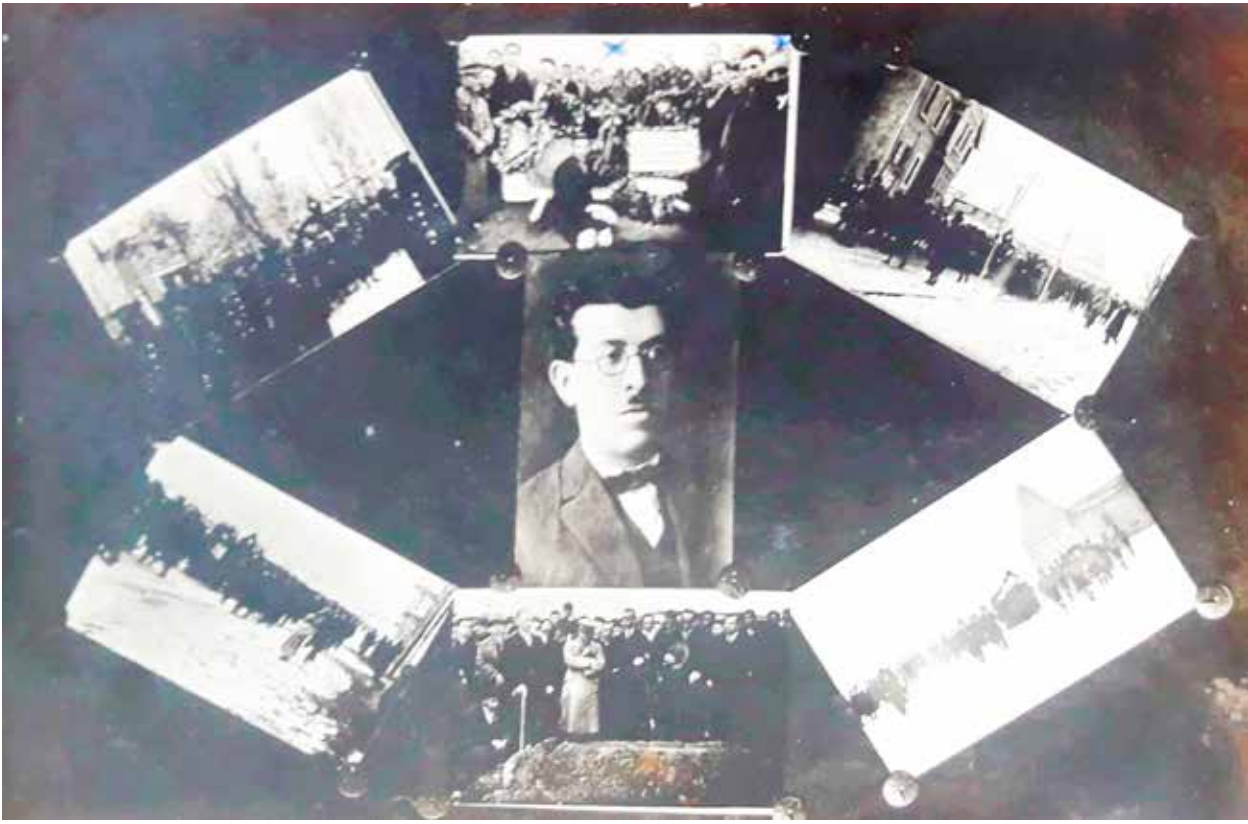
müdürü Nejat Bey'in dün gece irtihal ettiği teessürle öğrenilmiştir. Merhum kulak hastalığından muzdarib olup on beş gün evvel İstanbul'a gitmiş ve kendisine orada ameliyat yaptırılmıştı. Her ne kadar ameliyati cerrahiye müspet bir netice vermişse de maalesef şehrimize avdeti müteakip rahatsızlık tekrar başlamış ve yapılan bütün müdavat-ı tıbbiyeye rağmen vefat eylemiştir, Merhumun çok kıymetli lisan aşına nezaket ve ilmiyle kendisini herkese sevdirmiş genç faal, haluk bir vatandaşı. Vefatı za-yiattan sayılır. Babalık (gazetesi): Bu elim ziyadan (kayıptan) dolayı maarif ailesine ve merhumun ailei elem-didesi ile muhterem refikaları hanıma en samimi taziyetlerini takdim ve beyan eder." ⁽³⁾

(3) Babalık, 30 Ocak 1929

(1) Hüseyin Koroğlu, "Konya Lisesi Tarihi", Yeni Konya, 13 Şubat 1963.

(2) Ahmet Çelik, Konya Öğretmenleri, s.216-217.

Cenaze Merasimi

25 Ocak 1929 günü Musalla Mezarlığı'na defnedildi.⁽⁴⁾ Cenaze merasimi Babalık gazetesi şöyle nakleder:

“Ziya-ı elimini yazdığımızız Nejat Bey’in cenaze merasimini evvelki gün hazin bir suretle yapılmış, cenaze memleket hastanesinde gasl ve orada da namazı eda edildikten sonra musallada ihzar edilen kabire defnolunmuştur. Kabirin başında âdet-i diniye imam efendi tarafından ifa olunduktan sonra

(4) Nejat Bey'in vefatıyla boşalan Konya Lisesi müdürlüğüne ise 1 Eylül 1929'da Süleyman Acar tayin edilmiştir. Hüseyin Köroğlu, “Konya Lisesi Tarihi”, Yeni Konya, 14 Şubat 1963.

Teşekkür

Lise müdürü büyük ve sevgili Nijadımızın çok hazin üfülü dolayısıyla samimi teesürlerini her suretle ispat eden, aziz ölümünü mezarına kadar teşyi edip göz yaş döken büyük elemimizi paylaşmak için bizi candan teselli eyleyen başta vali İzzet beyfendi olmak üzere muhterem memurlarımıza, memleket eşrafına, muallimler ve mekteplilere Zabıt ve asker arkadaşlarımıza vefakâr kadirşinrs Konya halkına ve merhumu tedavi ve teselli için son dakikaya kadar yatağı başından ayrılmıyan muazzaz doktorlarımıza bütün ailemizin en derin minnet ve şükranlarını arzeyleriz.

Refika

NİJAT

RAHMATI HAKKA KAVUŞTU

Epidenberi rahatsız bulunan şehrimiz erkek lisesi müdürü Nijat beyin dün gece irtihal ettiği teessürle öğrenilmiştir.

Merhum kulak hastalığından muztarip olup on beş gün evel İstanbula gitmiş ve kendisine orada emeliyat yapılmıştı

Her ne kadar ameliyeci cerrahiye müspet bir netice vermişse de maal'ese şehrimize avdeti müteakıp rahatsızlık tekrar başlamış ve yapılan bütün müdavatı tıbbiyeye rağmen vefat eylemiştir.

Merhumun çok kıymetli lisanasına nezaket ve ilmile kendisini her kese sevdirmiş genç faal, haluk bir vatandaştı

Vefatı zayıttan sayılır.

BABALIK : Bu elim ziyadan dolayı maarif ailesine ve merhumun aile elemidesile muhterem refikaları hanıma en samimi taziyetlerini taktim ve beyan eder.

Cenaze

Merasimi

Ziyai elimini yazdığımız Nijat beyin cenaze merasimini evelki gün hazin bir suretle yapılmış, cenaze memleket hastanesinde gasl ve orada da namazı eda edildikten sonra musallada ihzar edilen kabire defnolunmuştur.

Kabirin başında adeti diniye imam efendi tarafından ifa olunduktan sonra vali bey efendi merhumun ilmi ve ahlakî meziyetlerinden bahis hazin, kıymetdar bir nutuk irat etmiştir.

Merasimde muhterem valimiz İzzet beyfendi ile mülkiye müfettişi Yahya Sezai marif emini nevzat, marif müdürü Hasip, polis müdürü İbrahim beylerle birçok devairi resmiye rüesa ve müdiran, mektepler müdürleri muallimler, talebeler, münevverlerden ve halktan ibaret çok ke-

vali beyefendi merhumun ilmî ve ahlâkî meziyetlerinden bahis hazin, kıymettar bir nutuk irat etmiştir. Merasimde muhterem valimiz İzzet beyefendi ile Mülkiye Müfettişi Yahya Sezai, maarif Emîni Nevzat (Ayasbeyoğlu), Maarif Müdürü Hasip, Polis Müdürü İbrahim beylerle birçok devair-i resmiye rüesa ve müdiranı, mektepler müdürleri, muallimler, talebeler, münevverlerden ve halktan ibaret çok kesif bir cemaat hazır bulunmuşlardır. Cenazede merhumun rahatsızlığı münasebetiyle İzmir'den gelen kayınpederleri ve bacanakları da hazır bulunmuşlardır.”⁽¹⁾

Nejat Bey'in eşi Kamran

Hanım, kayınpederi Katibzade Hakkı Bey ve bacanağı dış doktoru Fahir Rüştü Bey'ler 1 Şubat günü Babalık gazetesi vasıtasıyla cenazeye katılanlara şu teşekkürü yayınlamışlardır:

“Lise müdürü büyük ve sevgili Nejad'ımızın çok hazin üfulü (kayı) dolayısıyla samimi teessürlerini her suretle ispat eden, aziz ölümünü mezarına kadar teşyi' edip gözyaşı döken, büyük elemimizi paylaşmak için bizi candan teselli eyleyen başta Vali İzzet Beyefendi olmak üzere muhterem memurlarımıza, memleket eşrafına, muallimler ve mekteplilere, zabıt (subay) ve asker arkadaşlarımıza, vefakâr kadirşinas Konya halkına ve merhumu tedavi ve teselli için son dakikaya kadar yatağı başın-

(1) Babalık 31 Ocak 1929

Büyük ölüye

- Muhterem ailesine taziyelerimle -

Bu gün mabedimizin büyük ateşi söndü
Yıldızlar karararak matem dutsa yeridi
Bu gün mabedimizin büyük ateşi söndü
Sıcak göz yaşlarımız ölüm incileridir

* *

Parmakların üstünde kızıl bir alev koydu
Zulmette kalırdınız bu alev olmasaydı
Haydi ayağa kalkın ey ehli kubur haydi
Bu gün mabedimizin büyük ateşi söndü

Mehmet Şevket

dan ayrılmayan muazzez doktorlarımıza bütün ailemizin en derin minnet ve şükranlarını arz eyleriz.”⁽²⁾

Mezar Taşı Kitabesi

Konya Musalla Mezarlığı'nda bulunan Mezar taşı kitabesi şöyledir:

“Ey zâir. Piş-i ebsârında duran şu me'va-i sükûnda

Selânikli Osman Hilmi Bey'in mahdumu, Konya

Erkek Lisesi Müdürü İsmail Nejat Bey medfundur.

İlim ve irfanı, fezâil-i ahla-kiyesi ile temeyyüz etmiş idi.

Henüz genç yaşında iken ufak bir ameliyat neticesinde

Uful etmiş bi'l-umum aile ve ahbabını fevkalade müteessir

Eylemiştir. Rûhu için Rıza'ullâhen bir Fatiha oku,

Bi Fatiha ki bais-i selâmettir. Tarih-i vefatı:

25 Ocak 1929/17 Şaban 1347.”

21 Nisan 1922'de Selanikli Katipzade Hakkı Bey'in kızı öğretmen Kamran Hanım⁽³⁾ ile evlenen Nejat Bey'in, Özalp adında bir oğlu mevcuttur.⁽⁴⁾

Hakkında Yazılanlar

Mehmet Şevket “Büyük ölüye” başlığı ile Nejat Bey için şu şiiri yazmıştır:

“Bu gün mabedimizin büyük ateşi söndü
Yıldızlar karararak matem dutsa yeridir
Bu gün mabedimizin büyük ateşi söndü
Sıcak göz yaşlarımız ölüm incileridir
Parmakların üstünde kızıl bir alev koydu
Zulmette kalırdınız bu alev olmasaydı
Haydi ayağa kalkın ey ehl-i kubur haydi
Bu gün mabedimizin büyük ateşi söndü.”⁽⁵⁾

(3) Kamran Hanım, 1901 Selanik doğumlu olup tahsilini Selanik Dam de Siyon ve İzmir Sultanisi'nde tamamlayıp öğretmen olmuştur.

(4) Fehmi Yılmaz, “Nejat Bey”, Kervan, 1 Mart 1929.

(5) Mehmet Şevket, “Büyük Ölüye”, Babalık, 3 Şubat 1929.

(2) Babalık, 1 Şubat 1929

Merhum Nejat Bey için Konya Lisesi öğrencilerinden şair **Mucip Avni**, “Muazzez Babamıza” başlığı ile şu şiiri yazmıştır:

*Kızgın alev bulutu dökülen gözyaşları
Bulandı kanlı gözler ızdırıp ummanından
İçi mermerden soğuk beyaz mezar taşları
Hıçkardı gizli gizli mabedin dört yanından.*

*Soluyor taze güller, kuruyor şiş dudaklar
Talisiz bir kadının candan çırpınmasıyla.
Kızıl bir lâle şimdi mezarı süsleyen kar
Çiğerlerden sökülen genç ölünün yasıyla.*

*Sanma yalnız uluyan bir kaç yetim sesidir;
Bin bir gönül kanattı bu soğukkanlı pençe.
Ölümün anladık ki yakan titretmesidir:
İnleyen dertli naylar, ezilen bir kemençe.*

*Bütün sevdiklerinden ayrıldı bir genç daha;
Tabutun aksı karda, güneşin hasta rengi;*

*Allah'a karşı döndü, bütün kalpler Allah'a;
Son bir yadigâr oldu ona matem çelengi.*

*Baharı kış geçiren hayat zaten nedir ki?
Fakat giden çok olur açtığı pembe izden.
Hayali gözyaşından kurulan türbedir ki:
Devran bile silemez yâdını kalbimizden.”⁽⁶⁾*

Kaynakça:

Ahmet Çelik, Konya Öğretmenleri, Konya. 2020.

Babalık, 30 Ocak-1 Şubat 1929.

Fehmi Yılmaz, “Nejat Bey”, Kervan, 1 Mart 1929.

Hüseyin Köroğlu, “Konya Lisesi Tarihi”, Yeni Konya, 13 Şubat 1963.

Mehmet Şevket, “Büyük Ölüye”, Babalık, 3 Şubat 1929.

Mucip Avni, “Muazzez Babamıza”, Babalık, 4 Şubat 1929.

(6) Mucip Avni, “Muazzez Babamıza”, Babalık, 4 Şubat 1929

Hasan
YAŞAR

OSMANLI ARŞİVLERİNDEN KONYA İLE İLGİLİ BELGELER

Arşivler Genel Müdürlüğü web sayfasında Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi arşivleri meraklılarına ve araştırmacılara hizmet vermeye devam etmektedir. İster bölgenizle alakalı isterse ecdatla alakalı arama yapılabilmektedir. ([https://katalog.devletarsivleri.gov.tr /Sayfalar/Default.aspx](https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Default.aspx)) Bir vesile ile Akörenli bir abimizle hasbihal ederken sizin bölgeyle ilgili Osmanlı Arşivlerinde bir belge var mı diye merakımızı gidermek için bir arama yapınca karşımıza Akören'in eski adı olan Akviranlı bir muallimin İlkokul öğretmenliği diplomasına rastladık. Diplomanın arka sayfasında da nüfus kaydı bilgileri vardı. Diplomada okunan dersler ve aldığı notlar bir bir sıralanmıştı. İlkokul öğretmeniği olmasına rağmen Arapça ve Farsça derslerin görülmüş olması dikkatimizi çekti.

Ayrıca öğretim metodları ve ahlak dersinin birlikte verilmiş olması çok manidar geldi. Hat derslerinin de olması yazmanın, güzel yazmanın eğitimde önemli bir faktör olduğu da dikkatimizden kaçmadı. Bir de bizim okuduğumuz yıllarda diplomalarda hal ve gidiş diye bir sütun vardı. Onun Osmanlı'dan kalma bir geçmişi olduğu da anlaşıldı. Belge Osmanlı Türkçesiyle yazılmıştı. Divanî ve rik'a yazı çeşidiyle yazılmış hem el yazısı hem de baskılı olan bölümler yer almaktaydı. Belgede hocaların, okul müdürünün, milli eğitim müdürünün ve valinin imza ve mühürleri yer almaktaydı. Derken bu belgenin çevirisini yapıp Akademik sayfalarda yayınlayalım istedik. Hem de verdiğimiz linkten arama yapılabileceğini göstermiş olduk.

İşbu şahadetname tarafımızdan
dahi tasdik kılınmıştır
Fi **7 Şubat** Sene **1319**
(20 Şubat 1904)
Konya Valisi
Mühür
Faik

Tuğra
El-Gazi

Abdülhamid Han bin Abdülmecid Han El-Muzafferü Daimen
Devlet-i Aliyye-i Osmaniye
Nezaret-i Celile-i Maarif-i Umumiye

Maa Tecvit Kur'an-ı Kerim	Ulum-ı Diniye	Arabi	Farisi	Hesab	Coğrafya	Tarih-i İslam	Kavaid-i Türkiye	Kıraat ve İmla	Hat	Hal ve hareket	Usul-ı Tedsris ve Terbiye-i Ahlak
10 Ondur	10 Ondur	10 Ondur	10 Ondur	9 Dokuzdur	8 Sekizdir	10 Ondur	10 Ondur	9 Dokuzdur	7 Yedidir	10 Ondur	7 Yedidir

Darü'l-Muallimin İbtidaiye Şubesi Şahadetnamesi

Konya'nın Akviran Karyesinden Mehmed Efendi-zade İbrahim

Efendi **Konya** Darü'l- Muallimin İbtidaiye şubesinde tedris olunan bâlâda muharrer ulum ve fûnunu tertibi veçhiyle tahsil edip icra olunan imtihanlarda her dersin bâlâsında gösterilen derecatı kazanmış ve **ala'l-a'lâ** mertebesinde şahadetname ahzına kesb-i istihkak eylemiştir. Fi **3 Zilhicce** Sene **1321 (20 Şubat 1904)** ve Fi **7 Şubat** Sene **1319**

Muallim Muavini
Mühür

Süleyman Vehbi

Darü'l- Muallimin Şubesi Müdür ve Muallimi
Mühür

Esseyid Hüseyin Avni

İmtihana memur olan heyet-i talimiye ve temyiziyenin şahadetleri üzerine bâlâda isim ve evsafı gösterilen işbu şahadetnameyi ihraz etmiş olan **İbrahim** Efendi'nin mekatib-i İbtidaiyede esamisi bâlâda muharrer dersler muallimliğine ehliyet ve iktidarını tasdikan işbu şahadetname mumaileyhe ita kılındı Fi **3 Zilhicce** Sene **1321** ve Fi **7 Şubat** Sene **1319 (20 Şubat 1904)**

Maarif Müdürü

Mühür

Ahmed Hulusi

Devlet-i Aliyye-i Osmaniye Tezkiresi Suretidir.

İsim ve Şöhreti	Pederinin İsmiyle Mahall-i İkameti	Sinni	Sınıf ve Sanat ve Maişeti	Tarih-i Mahalli ve Veladeti	Mezhebi	Mülâhazat			
İbrahim	Mehmed Efendi	1292 (1872)	Talebe	Akviran Karyesinde	İslam				
Eşkali			Mahall-i İkâmeti						
Boy	Göz	Bıyık sakal	Alamet-i Farika-i Sabite	Memleket	Daire	Mahalle	Sokak	Mesken numarası	Nevi Mesken
Orta		...		Konya	Konya	Akviran Karyesi		229	

وَاللَّهُ يَخْتَارُ

طَائِفَةَ الَّذِينَ أَحْبَبُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

وَاللَّهُ يَخْتَارُ مَا يَشَاءُ

مجلس عالی تعلیم و تربیت قزوین - خیابان ولیعصر - قزوین - استان قزوین - جمهوری اسلامی ایران

تاریخ: ۱۳۹۱/۰۹/۰۱
موضوع: ...
محل: ...

این سند ...
محل: ...

MF.1BT

۱۳۹۱/۰۹/۰۱

Murat
YAYLACI

ESKİLERDE EKİN VE HARMAN KÜLTÜRÜ

“Mazi bir hayal, ati bir hülya idi ve insan ömrü hep bu kısacık anlardan ve belki de sadece tek bir andan ibaretti.” der Yakup Kadri Karaosmanoğlu... Her geçen günün ardından geçmişe özlem duymamak elde değildir. Hele hele insani ilişkilerin, sevginin, muhabbetin, samimiyetin olduğu, teknolojinin henüz bu değerlerimizi elimizden almadığı zamanları...

Ekmeğin alın teriyle kazanıldığı, ellerin nasır tuttuğu, beden-

lerin çalışmaktan yorgun düştüğü, insanların henüz kırkında yüzlerinde kat kat çizgilerin belirmediği, işte bu zamanlardan bir zamana ova köylerimizdeki insanların toprak anayla olan ilişkilerine yani köylerimizdeki çiftçiliğe kısa bir yolculuk yapalım istedim.

Eskiden teknolojinin henüz gelişmediği yıllarda Konya Ovası'nda sulu tarımın olmamasından ötürü tarımsal faaliyetlerin başında buğday ve arpa gelmek-

tedir. Bu ürünlerin dışında çavdar, nohut, mercimek de yaygındır. Bu ürünlerin geneline “ekin” adı verilir. Ekin ekmek belli aşamalardan oluşmaktadır. Çift sürmek, tarla düzlemek, tohum saçmak bu sürecin parçalarıdır.

Çift sürme işlemine genellikle Haziran ayında başlanılırdı ve bu işlem günler, haftalar sürerdi. Sabah namazı vakti tekli pullukla tarlaya gidilir, öğlenin aşırı sıcağı bastırınca kadar tarla sürülürdü. Sürülen tarla belli bir aralıktan sonra tekrar sürülür bu işleme “ikileme” adı verilirdi. Çift sürme işlemi bittikten sonra “tapan” adı verilen 30-40 cm boyunda yaklaşık 1,5-2 metre eninde düz tahta düzenek, “falaka” denilen ahşap boyundurukla at ya da öküzlere bağlanılırdı. Tapanın üzerine ağırlık yapması için taş koyulur, sürücüsü de üzerine çıkardı. Bu şekilde tarla tamamen dolaşılır düzleştirilerek ekim için hazır hale getirilirdi. Hazır olan tarlaya elle tohum saçılarak ekim işi tamamlanırdı.

Ekilen buğdayın “tımraç, ka-

rakılçık, durnadili, akyarnaz, gundulu” gibi çeşitleri olurdu. Bunun dışında arpa ve çavdar da ekilirdi.

Eylül-Ekim aylarında ekilen ekinler Haziran ayından itibaren olgunluğa kavuşurdu. Bu olaya “ekin irdi” denilirdi. Olgunlaşan mahsuller harman zamanı oraklarla veya “kosa” adı verilen el aletleri ile biçilirdi. Biçilen ekinler desteler halinde toplanılır ve kağny ya da at arabasına kanat yapılarak, içine “geri” adı verilen örtü serilip harman yerine taşınırdı. Harman yerleri genellikle köy meydanının dışında temiz, sert zemine sahip alanlarda olurdu. Burada köylüler ekinlerini saplarından ayırırlardı ve günlerce sürerdi bu işlem. Çoğu zaman harman yerinde çocuk yatılır, yemekler yenilir, sohbetler edilirdi.

Harman yerine getirilen buğday ve arpalar, temiz ve sert bir zemine çember şeklinde dökülürdü. Bu dairenin yüksekliği yaklaşık iki metreyi bulurdu. Çember şeklinde yığılan desteler

arasında bir de giriş kapısı bırakılırdı. Buradan çemberin içine girilir ekinler yavaş yavaş yaklaşık 30-40 cm yüksekliğinde 1,5 metre eninde içe doğru yayılarak serilirdi. “Düven” adı verilen üzerinde kesici taş parçaları olan yaklaşık 1 metreye 2,5 metre ölçülerinde ahşap düzenek üzerine ağırlık konulup veya çocuk çoluk bindirilip, at ile çekilerek ekinler parçalanır, sürülürdü.

Ekinler saptardan ayrılıp parça parça saman gibi olurdu. Bu hale gelen ekine “malama” adı verildi. Malama olan ekinler çemberin orta kısmına yığılırdı. Bu işlem harmana çember şeklinde dökülen ekin saptalarının bitimine kadar devam ederdi. Ortada biriken malamalar düzenli bir şekilde “tınas” adı verilen yığın şekliyle yığılırdı. “Yaba” denilen ahşap, parmaklı kürekle savrulurdu. Savrulma işleminde rüzgârın etkisi olur, bu rüzgâra “yıl” denilirdi ve bu işlem buğday ve samanlar birbirinden ayrılana dek devam ederdi.

Sapından ayrılan buğdaya

“çiş” adı verilir. Daneli buğdayın savrulduktan sonra yerde kalan kısmı harman süpürgesi ile süpürülürdü. Bu süpürülen kalıntılara ise “badas” denilirdi. Badaslar genellikle çerçilere verilir, ya da tavuklara yem yapılırdı. Dar gelirli aileler de bunları toplardı.

Savurma işlemi bittikten sonra toplanan buğdaylar “gözer” adı verilen elekte elenirdi. Eleme işleminde yüzeyde kalan ot tohumları ve pürçüklere “gavız” adı verilir. Gavızlar toplanılıp hayvanlara yem olarak kullanılırdı.

Sapla daneler birbirinden ayrıldıktan sonra sıra ölçüm işine gelirdi. Burada bazı ölçü birimleri vardır. Teneke ile ölçüm yapılır, bir tenekeye bir “havay” denilirdi. On iki havay ise bir “kile” dir. Ayrıca ölçüm için yine yuvarlak demirden bir kap bulunur, bununla ölçüm yapılır, bu kaba ise “şınık” adı verilir. Ölçülen ve ayrılan buğdaylar, yaklaşık yetmiş kilogramlık kıl ya da dokuma çuvallara doldurulur, bunlar at arabaları ve kağnılara yüklenilirdi. Kullanıla-

cak olan buğdayların bir kısmı yani “yiğintilik” olacaklar un öğütülmesi için değirmene götürülür, bir kısmı da bulgur kaynatılır. İhtiyaç dışı olanlar ise “buğday çukuru” adı verilen çukurlara konularak saklanılırdı. Fazla ürün kaldıranlar belli bir miktarda ihtiyaç sahiplerine bu ürünlerden dağıtırdı. Buna da “yiğintilik dağıtma” denilirdi.

Saman ise, kanatlı arabalara “geri” adı verilen kıl çadırlar çekilerek bu şekilde samanlıklara taşınılırdı. Samanlığın almadığı ihtiyaç fazlası olanlar ise “noda” adı verilen yığınlarla sıkıştırılıp üzeri toprakla kapatılırdı. Samanda nodalandıktan sonra bir harman dönemi de son bulurdu.

Bu işlemler genellikle günler, haftalar sürerdi. Ve bu günlerin her saatinde, her dakikasında insani ilişkiler ön planda tutulurdu. Yardımlaşma, dayanışma, muhabbet, saygı sevgi çerçevesinde geçen bir zaman...

Harmanla ilgili ova kültüründe dilimizde bazı deyimler ve atasözleri de kullanılmaktadır. Bunlara birkaç örnek verecek olursak;

Harman yiri dişlemek :

Genellikle yaptığı işte çok yer değiştirip gerekli gereksiz, çok tecrübe kazanmış ve bu tecrübelerle altta kalmayan, ezilmeyen yapıya sahip olan kişiler hakkında kullanılan bir deyimdir. Görmüş geçirmiş, fırsatçı, tecrübeli ve uyanıklık anlamında kullanılır.

Düğün işi elinen, harman işi yelinen;

Her işin gerçekleşmesi birtakım koşulların bulunmasına bağlıdır. Örneğin, harmanı savurmak için yel, düğünün iyi hazırlanması ve toplantının şen geç-

mesi için hısım, akraba, eş, dost ister.

Ekinini yakayım diyen, kendi harmanına erişmesin;

Kötülük düşünen, o kötülüğe erişmeden kendi yaşasın.

Hoyrazına tinas bozulmaz; (Poyrazına tinas bozulmaz)

Yaz günlerinde harman zamanında, yeni çıkan poyraz rüzgarına güvenip tinas bozmaya başladıktan sonra rüzgarın hemencik

dinmesi sebebiyle yaşanan hayal kırıklığına atıfta bulunan bir deyimdir. Genellikle davranışlarında tutarsız olan kişiler hakkında kullanılır.

Önü gavurga gavurur, ardı harman savurur;

Aynı anda farklı işle uğraşırken, yaptığı işin farkında olmadan dağınık yapmak anlamında kullanılır.

Düven atının ağzı bağlanmaz;

İşini yapan kişiden bazı şeyleri esirgenmeyeceği anlamında kullanılır.

Dirgeni yiyen sıpa, harmana gelmezmiş;

Uygunsuz davranışları sebebiyle aniden sert bir şekilde cezalandırılan kişiler uzun süre bir daha aynı hatayı yapmaz anlamında kullanılır.

G ü n ü m ü z d e teknolojinin gelişmesi ve makineleşmenin etkisiyle, eskiden haftalarca aylarca süren işlemler, şimdilerde bir gün belki de birkaç saatte halledilebilmektedir. Zamanla üretimde insana olan ihtiyaç azalmış, bu da beraberinde, eskiden olan insani ilişkileri giderek kaybetmemize sebep olmaktadır.

KAYNAKLAR

- Osman ÜLKÜMEN, Karaman ve Çevresi Türkmenleri Tarihi, 2011
Murat YAYLACI, Ovanın Bereketli Toprağı İsmil, 2022
Yusuf KÜÇÜKDAĞ, Osmanlı Döneminde Konya, 2003
İbrahim GÜNDÜZ, Bütün Yönleri ile Karapınar, 1980